

XIII.

Teneo semel, ac iterum, Æris medii Numum, in cuius Adversa Victor quadrigis equorum triumphalibus, Aquilam gestans, insistit, adscripto Nomine: GERMANICUS CÆSAR. In Aversa idem adstat extenta dextra, rursusque Legionarem Aquilam tenet. Pone illum lego: SIGNIS RECEPTIS. DEVICTIS GERM. *anis.* TULLIUS. Alia hæc, atque posterior Aquilarum Romanarum jactura fuit, quam *Quinctilius Varus* ab *Arminio* Germano perpeffus fuit, cum tanto, ut fertur, pudore, ac luctu *Augusti*, ut caput impingens parieti, clamaret: *Vare, redde Legionem!* Reparavit hoc damnum *Germanicus Cæsar*, sed pugna cruenta, & Aquilas receptas, non *Augusto* jam defuncto, sed Successori *Tiberio* restituit.

DIALOGUS XIV.

De Numis Elogia Victorum docentibus.

TULLIUS.

I. **Q**Uorum sudoribus magna Lucra debemus, iis merito Laudem rependimus. Non defuit huic Muneri suo Respublica Romana, quæ omnium Sapientissima censei voluit, dum, feliciter confectis bellis, metu, & vexatione soluta, claritudine Victoriarum Famam, & Provinciarum novarum accessione Potentiam suam auctam fuisse, jucunda conspiceret. Accumulavit bene merentibus *Elogia*, ut ex Meritis eorum, semper idcirco majoribus, perpetuum ipsa faceret Lucrum. Princeps hæc inter Præconium erat *Imperatoris*: usquedum illud a *Cæsaribus* in Supremæ Potestatis Nomen conversum, nulli deinceps inferiorum ulterius indulgeretur. Acclamarunt hoc Nomen Victori Duci Milites in Castris, vicissim ab ipso frequenter officio mutuo pro Concione laudati, ut *Commilitones*, qui rem pro Republica præclare, fortiterque gessissent. Ut porro Ducibus præstan

stantioribus, prolixo, vel instaurato frequentius bello, sapius vincere contigit: ita & Nomen Imperatoris, quoties erat *justa Victoria*, i. e. satis ingens numerus caesorum, eidem iterum, iterumque acclamatum fuit. Quo deinde, adjecto acclamationum numero, illi perpetuo gloriari licuit, ubivis locorum, & in omnibus, quibus Nomen suum indidit, Monumentis. Quin & ferri ejusdem Nepotes hac Gloria, etiam post Secula, nemine ventante, publica in Moneta gestire potuerant, eamque aternitati auro & argento transcribere. Copiose id haecenus vidisti. Placuit attamen mihi, hoc pariter loco caeteris *Victorum Elogiis* hujus quoque Praeconii novum exemplum Tabulae V. n. XIII, tibi ob oculos ponere.

PUBLIUS, Tropheum is refert, cui captivus genuflexus accumbit: utroque ex latere scribitur linea descendente: C. *ajus* Tab. V. MEMMIUS IMPERATOR. Idem forsitan hic est, quem olim n. 13.

Exercit. Praem. Dial. XXI. tanquam *Aedilem*, qui *Cerialia Primus fecerit*, alio ex Numo mihi laudasti. **TULLIUS** Plane is est: unde & in hoc Denario apud *Ursinum* in Gente *Memmia* p. 172. Adversa capite *Cereis* nitet. Elogium *Imperatoris* promeritus esse videtur, quando cum *L. Domitio* Praetor factus, *Bithyniam* provinciam obtinuit: ut ex *Cicerone* liquet, contra eum, dum repetundarum accusaretur, pro *Bithynis* declamante. In quos autem tunc hostes cum *Victoria* depugnaverit, ut arma eorum ex tropheo praesenti suspendere liceret, haud adeo constat. Nos ad *Victorum Augustorum Elogia* accedamus: quae eisdem, ab *Aureliani* temporibus, in Numis perpetuo tributa sunt, omisso praconio: *Imp. III. IV. Sc.* quod anteriores *Caesares* acceperunt diligenter, sibi quoque solis reservarunt.

PUBLIUS. Primum Elogium observasti in aereo parvo, & meo: III. ubi Adversam exornat *Protome* galeata *Probi* Augusti, clypeum, Tab. V. ac hastam gerentis, cum *Epigraphe* prorsus eadem, quae hic in n. 14. Adversa est circum equitem Imperatorem, qui hostem abjecto clypeo prostratum, hasta intorta penitus conficit, nempe: VIR-TUS PROBI INVICTI AUGUSTI. Infra: XXI. I. A. quod innuit, hunc Numum fuisse *Vicesimam* partem *Assis*, & *Antiochiae* in *Officina prima* signatum. Vehementer autem admiror, utramque *Numi* faciem eodem lemmate inscriptam. **TULLIUS**. Potuit hoc errore *Monetarii* accidisse, duas diversorum Numorum for-

formas festinante incuria unum in æs conjungentis, ut, illo cum primis ævo, pluribus exemplis doceri potest. Elogium porro in hoc Numo conficiunt voces *Virtus Inviæti*: quæ probant, Virtutis nomine Fortitudinem hic bellicam prædicari.

IV.
Tab. V.
n. 15.

PUBLIUS. Proximus Numus æreus parvus *Constantini M.* haud paulo splendidius Elogium continet. Sedet in eo Vir feminudus ad lavam super thoracem, cum hasta, forte Augustum Dei redhibens forma. Ex adverso Miles, vel Dux armatus, ad cujus pedes Clypeus jacet, Augusto globum, aut Orbem tradit, cui Phoenix capite radiante insistit. Epigraphæ: GLORIA SECVLI VIRTUS CÆS. aris. Infra: P. ercussa R. omæ. *TULLIUS*. Non e communibus est hic Numus tuus: cui parem edidit Ill. *Spanheimius* Tom. I. p. 287. forte majorem nonnihil, ac nobilioris metalli: ubi vero ad pedes Militis armati canis est, loco clopei: & in epigraphæ vox *Cæsaris* integra est. Nihil in eodem exposuit Vir magnus, nisi, quod *Phœnicem*, de quo ibidem ex proposito disseruit, *Solis Avem* plurium testimoniis prædicet, Soli sacrum, & radiis confimilem, ac proinde *Seculorum felicum, ac Gloriosorum* bellam imaginem.

V.
Tab. V.
n. 16.

PUBLIUS. Subsequens Numus æreus parvus *Valentis Imperatoris*, ipsum stantem exhibet: qui dextra procumbentem hostem plene subigit, lava vexillum sustinet, in quo Christi Monogramma. Circum: GLORIA ROMANORUM. Hoc Elogium an, e sensu Inventoris, ad Crucem potius in Labaro, an ad Imperatorem spectet? ambigere possis. *TULLIUS*. Utrumque recte, cum *Valens* virrute Crucis in Thraces, ac Sarmatas, Gothosque

Tab. V.
n. 17.

sæpe prævaluerit, *PUBLIUS*. Quem deinde pinxisti Numum *Constantini Magni*, duos Milites habet, cum clypeis, & hastis adstantes, intermedio Labaro Christiano, cum epigraphæ: VIRTUS EXERCITUUM. Infra: A. i. e. *Officina prima SIS. cia.* Aliis porro in Numulis *Chrispi, Gratiani, Arcadii*, vel stat Imperator a Victoria coronatus, vel erigitur vexillum votivum affidentibus captivis, vel duo Milites cum duabus Aquillis laureatis adstant, cum lemmate: *Virtus, Exercitus, Exerciti, aut Exercituum.* *TULLIUS*. Adeo erat ævo illo Monetariorum ingenium constriatum, ut in Communibus Augustorum inferiorum Numis eadem Inscriptiones fere sexcenties recurrant. Quapropter, ut mole, sic gratia, Superiorum temporum Numis magnopere concedunt: sic Aureos, &
Argen-

argenteos. eo tempore rarissimos, deinde Medalliones adhuc rariores, exceperis.

PUBLIUS. Numus decimus octavus peregrinus est mihi: qui Imperatorem equitem dextra extenta ostendit, cum epigraphe: **GLORIA EXERCITUS GALLI**, *icani*. Infra: *P. ercussa TR. eviri*. **TULLIUS.** Aureus hic Numulus minimus *Constantini M.* sine dubio extra omnes communes est, *D. Mich. Angelo de la Chausse* dignus visus peculiari Dissertatione, Romæ a se An. 1703. evulgata, & recusa in *Electis Rei Num.* n. 25. p. m. 282, sqq. ubi & Numulus ipse Tab. V. n. 4. exhibetur. Conjicit vero hic Gallus eruditus, cusum esse hunc Numum ad honorandum Exercitum Gallicanum, cujus virtute *Constantinus M.* Treviri digressus, Italiam petiit, ibique, per ostensum sibi Crucis Signum animatus, *Maxentium* tyrannum debellavit. Quo pacto, sive Imperator, sive Monetarii, ut Virtuti gratas vices rependerent, hoc Elogio publico milites affecissent. Id cum abnuere nolim, existimo tamen, cuilibet ad primum Numi hujus aspectum visum fore, Imperatorem hic potius prædicari tanquam *Gloriam Exercitus*, uti aliis in Numis *Gloria Romanorum*, vel *Virtus Exercituum* appellatur. *Argelatus* in *Mediobarbo* a se curato p. 463 consimilem *Constantini* Numum recensuit, cum epigraphe: **VIRTUS EXERCITUS GALLI**. In cujus Aversa Mars graditur cum hasta, & tropheo, utrinque assidente captivo. Infra legitur: **SIS. cia.**

PUBLIUS. Minori putem, immo nulli dubio substat Numus **XIX.** nus æreus parvus *Constantii*, filii *Constantini Magni*, plane superbo præconio facundus. Circum enim Imperatorem hic stantem cum hasta, & a retro adstante *Victoria* lauro coronatum, scribitur: **SALVATOR REIPUBLIC. æ.** Infra: **SISC. ie.** **TULLIUS.** Ut hæc plana videantur, fecit attamen Medallio aureus *Vetranionis* Tyranni cuidam dubio locum. Edidit hunc *Erasmus a Seidel* Nobilis Marchicus, cum Epistola ad *Laurent. Begerum*, *Wratislav.* An. 1687. recusa in mox laudatis *Elect. R. N.* p. 292. sqq. Medallionis imago Tab. V. ibid. exstat n. 5. differtque a Numo tuo parvo, quod Imperator hastam quidem læva, sed Labarum Christianum dextra sustineat. Unde suspicabatur *Seidelius*, Salvatoris Elogium Christo potius, cujus adesset Monogramma, quam Imperatori tributum fuisse. At præsens Numus, Christi Signo carens, certe docet, Imperatori *Constantio*, quando *Vetranionis* ti-

ranni motus novos tam velociter oppressit, Salvatoris elogium ab iis, quos ad officium redegerat, metu, vel adulatione, dedicatum fuisse. Quod non magis mirari oportet, quam in *Theodosii M.* aliorumque Augustorum Numis, prædicatum fuisse, palamque Imperatori acclamatum: *Salus Reipublicæ.*

VIII.

PUBLIUS. Omnes tu Numus ancipites facis, quos ego planissimos rebar. *TULLIUS.* Non mihi, sed aliis, quorum sensum refero tibi peregrinum, hoc tribuas. Censeo autem, a naturali verborum, atque imaginum notione, quam primo conspectu pariunt, absque gravi rationum pondere, facile recedendum non esse. Nam credi oportet, unumquemque, qui loquitur, aut scribit, sententiam suam, animique sensum, liquido pandere voluisse, & ea substituisse verba, quæ illum clarissime prodant. Hac regula qui nititur, innumeris dubiis, tricisque prolixis, quæ sæpe meri ingenii causa, contra mentem etiam propriam, ad alios vexandos jactantur, fores haud inutiliter occludet.

IX.
Tab. V.
n. 20.

PUBLIUS. Superest adhuc Numus ultimis Tabulæ hujus, *Maxentii* æreus medius, ac meus, impar vero aliis duobus, quos teneo, ipsum referentibus. Ubique Templum est: sed in primo sex, in altero quatuor columnarum, ut hic. Primus Romam in medio confidentem exhibet, cum hasta, & orbe. In altero eidem, ad latus lævum sedenti, accedens Victoria laurum offert, ac palmam. Idem & in præsentem facit: in quo tamen singulare est, extra templum utrobique erectam stare Aquilam Legionarem. Epigraphæ omnium par est: *CONSERVAT. ori UR-BIS SUÆ.* Infra: *AQ. uilæ P. erussa.* *TULLIUS.* Vulgares valde sunt ejusmodi Numi, non *Maxentio* solum, sed quibuslibet proxime ipsum Augustis, ac Cæsaribus cusi, nullo meritorum discrimine: ut vis, metusque luculente appareant. Hunc vero Numum tuum Aquilæ Legionares a plurimis aliis discernunt. Roma se conservatam ab eo hic prædicat, quem a militibus duntaxat acclamatum, non probatum a Senatu, ferre debuit gemens, non gaudens exceptit. Quocirca adversus crudeles ejusdem carnicinas *Constantinum* advocavit. Non itaque Elogia, quibuslibet Augustis quasi Victoribus inscripta, merito eorum nitebantur.